

عالمي پورهيت تنظيم جي عهدنامن 100 ۽ 111 تحت پاڪستان جون ذميواريون

روزگار ۽ ڪرت ۾ مت پيد خلاف ڪارڪنن جو تحفظ

فروري 2021

 EQUAL RIGHTS TRUST

 Human
Rights
Commission
of Pakistan

عالمي پورهيت تنظيم جي عهدنامن 100 ۽ 111 تحت پاڪستان جون ذميواريون

روزگار ۽ ڪرت ۾ مت پيد ڪرڻ خلاف ڪارڪنن جو تحفظ

مت پيد ڪرڻ؟

روزگار ۽ ڪرت ۾ مت پيد ڪرڻ ماڻهن سان سندن جنس، نسلي پسمنظر، يا سندن مذهب، سياسي موقف يا سندن بڻ بڻياد جهڙين ڪن صفتن جي بنياد تي مختلف يا گهٽ لاپائنتو ورتاءُ رکڻ آهي. مت پيد ڪرڻ جي پنهنجي خواهش موجب ڪم حاصل ڪرڻ يا ان کي اڳتي وڌائڻ واري آزاديءَ کي محدود ٿي ڪري. اها مردن ۽ عورتن جي پنهنجي ست، هنر ۽ صلاحيتن کي وڌائڻ ويجهائڻ ۽ اهليت موجب عيوض حاصل ڪرڻ وارن موقعن کي مٽو ٿي ڪري.

روزگار ۽ ڪرت ۾ مت پيد ڪرڻ جو مطلب آهي ته ڪم حاصل ڪرڻ جي لاءِ پتوڙيندڙ يا ڪم ڪار ڪندڙ مردن ۽ عورتن کي تربيت، پرڻي، عيوضي، ترقي، روزگار کان برطرفي يا روزگار جي ٻين شرطن جي ڏس ۾ موقعن ۽ ورتاءُ ۾ برابري حاصل ناهي. ڪم ڪار سان لاڳاپيل مت پيد ڪرڻ ۽ غير رسمي معيشت ۾ ٿئي ٿي. ۽ ، اها خاص طور تي پاڪستان ۾ وبا دوران هڪ خاص ڳالهه رهي آهي

عالمي مزدور تنظيم (ILO) جو معاهدو نمبر 111 سمورن ڪارڪن/پورهيتن جي نسل، رنگ، جنس، مذهب، سياسي موقف، قومي بڻ بڻياد، سماجي بڻ بڻياد، يا ڪنهن ٻئي حوالي سان جن جو توثيق ڪندڙ رياستون آڇرن ۽ ڪارڪنن جي تنظيمن سان مشاورت کانپوءِ تعين ڪن، جي بنياد تي مت پيد ڪرڻ خلاف سمورن ڪارڪنن جو تحفظ ٿو ڪري.

مت پيد ڪرڻ

ILO جو معاهدو نمبر 111 مت پيد ڪرڻ جي اپٽار نسل، رنگ، جنس، مذهب، سياسي موقف، قومي بڻ بڻياد يا سماجي بڻ بڻياد جي بنياد تي ڪيل ڪنهن فرق، نيڪالي يا ترجيح طور ٿو ڪري جنهن جي آڌار تي روزگار يا ڪرت ۾ موقعن ۽ ورتاءُ جي برابري متاثر ٿيندي هجي.

اپٽار ڪهڙي ڳالهه جو اشارو ٿي ڪري؟

معاهدي تحت، نسل ۽ رنگ جي بنياد تي مت پيد وارو تصور روزگار ۽ ڪرت ۾ اها مت پيد پڻ شامل ڪري سگهي ٿو ته ڪو مقامي آهي يا نه.

معاهدو سڌي سنئين ۽ اٽسڌي مت پيد ٻنهي جو احاطو ٿو ڪري. مت پيد شعوري/ڄاڻي بوجهي هئڻ ضروري ناهي. اهميت مت پيد جي اثرن کي حاصل آهي. مت پيد يا ورتاءُ ۾ فرق ڪنهن لاءِ هڪجيترن موقعن کان محروم ڪري سگهي ٿي يا ان ڏانهن رسائي گهٽائي سگهي ٿي. اٽسڌي مت پيد جو تصور بظاهر اڻ ٿري صورتحالن، ضابطن يا عملن سان لاڳاپيل آهي جيڪو درحقيقت فردن جي ڪنهن مخصوص نسلي گروهه سان تعلق رکڻ جهڙين صفتن وارن فردن سان اڻ برابريءَ واري ورتاءُ جي صورت ۾ سامهون ٿو اچي.

روزگار ۽ ڪرت جا ڪهڙا شعبا/حصا معاهدو نمبر 111 پنهنجي احاطي ۾ ٿو آڻي؟

معاهدي نمبر 111 جو تحفظ، سرڪاري ۽ خانگي ٻنهي شعبن ۾، روزگار ۽ ڪرت جي سمورن پهلوئن تي لاڳو ٿو ٿئي، ۽ هيٺين جو پڻ احاطو ٿو ڪري:

- تعليم، هنري رهنمائي ۽ تربيت تائين رسائي
- روزگار ۽ ڪرت تائين رسائي (يعني ڪم ڪار ڪرڻ، پوءِ پل خود-روزگاري، اجرتي روزگار هجي يا سرڪاري/عوامي ملازمت/خدمت ۾)
- مقرريءَ وارين ملازمتن/خدمتن تائين رسائي
- ڪارڪن ۽ آجرن جي تنظيم تائين رسائي
- ڪم ڪار/ڪرت ۾ واڌ ويجهه/ترقي
- ڪم ڪار واري معياد جو تحفظ
- اجتماعي سوڌي ڪاري
- هڪجيتري قدر واري ڪم ڪار لاءِ هڪجيترو اجورو
- روزگار سان لاڳاپيل سماجي تحفظ، فلاحي خدمتن ۽ لاپن تائين رسائي
- ڪم ڪار جون ٻيون حالتون بشمول پيشورائي حفاظت ۽ صحت، ڪم ڪار جو دورانيو، ساهي پئڻ جي وڻي، موڪلون

هن معاهدي تحت حڪومت جون ڪهڙيون ذميواريون آهن؟

معاهدي نمبر 111 تحت، رياست لازمي طور تي روزگار ۽ ڪرت ۾ موقعن ۽ ورتاءُ جي هڪجهڙائي همٿائڻ لاءِ هڪ قومي پاليسي جوڙي ۽ لاڳو ڪري. اها پاليسي خانگي ۽ سرڪاري ٻنهي شعبن تي لاڳو ٿيڻ گهرجي. رياستن کي پنهنجي هڪجهڙائي واري قومي پاليسيءَ جي تياري ۽ لاڳو ڪرڻ لاءِ ڪارڪنن ۽ آجرن جي تنظيم سان سهڪار ڪرڻو پوندو. انهن تنظيمن کي ڪم ڪار واري جاءِ ۽ خود اداري اندر قومي هڪجهڙائي پاليسيءَ کي همٿائڻو/اڳتي وڌائڻو پوندو.

قومي هڪجهڙائي پاليسيءَ جي اعلان ۽ پٺوڙ لاءِ ڪچنڊڙ اپائن ۾ قانون، هڪجهڙائي واريون پاليسيون، اجتماعي ٺاهه، تعليمي ۽ تربيتي سرگرميون شامل ٿي سگهن ٿيون. انهن ۾ مسئلن جي نشاندهي ۽ امڪاني حل جي بندوبست طور جوڪم جي شڪار گروهن بشمول مقامي ماڻهن جي صورتحال جي جائزي لاءِ اپياس ۽ سروي پڻ شامل ٿي سگهن ٿا. مت پيد جي خاتمي لاءِ مت پيد پوڳيندڙ ۽ هڪجيٽرن موقعن کان محروم گروهن جي حق ۾ هاڪاري عملي قدامت جي ضرورت پئجي سگهي ٿي.

معاهدو نمبر 111- مت پيد (روزگار ۽ ڪرت) معاهدو، 1958 (نمبر 111)

لاڳو ٿيو: 15 جون 1960

پاڪستان طرفان توثيق ڪيل؟: ها

شق 1

1- معاهدي جي مقصد واسطي مت پيد واري اصطلاح ۾ هيءُ شامل هوندا:

(a) ڪو فرق، نيڪالي يا ترجيح جيڪا نسل، رنگ، جنس، مذهب، سياسي موقف، قومي بڻ بڻياد يا سماجي بڻ بڻياد تي ڪيل هجي، جنهن روزگار يا ڪرت ۾ موقعن يا ورتاءُ جي برابري/هڪجهڙائي کي متاثر ڪيو هجي.

(b) ڪي ٻيا فرق نيڪاليون يا ترجيحوون جن روزگار يا ڪرت ۾ موقعن يا ورتاءُ ۾ برابري/هڪجهڙائيءَ کي متاثر ڪيو هجي، لاڳاپيل ميمبر طرفان نمائندي آڃرن ۽ ڪارڪنن جي تنظيمين سان مشاورت کانپوءِ، جتي اهي موجود هجن ۽ ٻين مناسب ادارن آڏو آڻڻ.

2- ڪنهن مخصوص ڪم ڪار لاءِ متعين اهليت/شرط جي ڏس ۾ ڪو فرق، نيڪالي يا ترجيح مت پيد نه ليکي ويندي.

3- معاهدي جي مقصد واسطي روزگار ۽ ڪرت واري اصطلاح ۾ هنري تربيت تائين رسائي، روزگار ۽ مخصوص ڪرڻ تائين رسائي ۽ روزگار جا شرط شروطن شامل آهن.

شق 2

هي معاهدو لاڳو ڪندڙ هر ميمبر روزگار ۽ ڪرت جي ڏس ۾ موقعن ۽ ورتاءُ جي هڪجهڙائي، شرط ۽ عمل جوڙڻ واسطي مناسب لڳندڙ طور طريقا وڌائڻ ويجهائڻ لاءِ هڪ قومي پاليسي جوڙيندو ۽ عمل هيٺ آڻيندو، جنهن آڏو موجود ڪنهن به نوعيت جي مت پيد جو خاتمو آڻڻ وارو مقصد هوندو.

شق 3

هر ميمبر جنهن لاءِ هيءُ معاهدو لاڳو ٿيندو، قومي حالتن ۽ عمل موجب هيٺيان طور طريقا اختيار ڪندو--

- (a) هن پاليسيءَ جي قبوليت ۽ لاڳو ڪي همٿائڻ واسطي آجرن ۽ ڪارڪنن جي تنظيمن ۽ ٻين لاڳاپيل ادارن جو سهڪار حاصل ڪرڻ؛
- (b) پاليسيءَ جي قبوليت ۽ لاڳو حاصل ڪرڻ کي مخاطب ڪندڙ تعليمي پروگرام همٿائڻ ۽ قانونسازي ڪرڻ؛
- (c) پاليسيءَ سان مطابقت نه رکندڙ انتظامي هدايتن يا عملن ۾ ڦيرگهير ڪرڻ ۽ آئيني وهنوار ختم ڪرڻ؛
- (d) ڪنهن قومي اختياريءَ جي سڏي سنئين ڪنٽرول هيٺ روزگار جي ٽس ۾ پاليسيءَ لاءِ پتوڙ؛
- (e) قومي اختياريءَ جي هدايتن تحت هنري رهنمائي، هنري تربيت ۽ روزگار پيرٽيءَ جي خدمتن جي سرگرمين ۾ پاليسيءَ تي عمل درآمد کي يقيني بنائڻ؛
- (f) معاهدي جي اطلاق بابت پنهنجي سالياني رپورٽ ۾ پاليسيءَ جي لاڳو ۾ ڪنيل اپائڻ ۽ انهن اپائڻ جي حاصل ڪيل نتيجن کي واضح ڪرڻ.

شق 4

رياست جي سلامتيءَ بابت سرگرمين تي باجواز طور تي مشڪوڪ يا انهن ۾ ملوث ڪنهن فرد کي متاثر ڪندڙ آڀاءُ مت پيد جي زمري ۾ نه ايندا، بشرط واسطيدار فرد کي قومي وهنوار سان ٺهڪاءُ ۾ قائم ڪيل ڪنهن اهل اداري آڏو اپيل جو حق حاصل هوندو.

شق 5

- 1- عالمي پورهيت ڪانفرنس طرفان منظور ڪيل/اختيار ڪيل ٻين معاهدن يا سفارشن لاءِ فراهم ڪيل تحفظ يا همڪاريءَ جا خاص قدم/آڀاءُ مت پيد نه ليکيا ويندا.
- 2- ڪوبه ميمبر، آجرن ۽ ڪارڪنن جي تنظيمن سان مشاورت کانپوءِ، موجود هئڻ جي صورت ۾ متعين ڪري سگهي ٿو ته فردن جي مخصوص لازمي شرطن لاءِ جنس، ڄمار، ڪرڻ جوڳو هئڻ، ڪتبي ذميواري يا سماجي يا ثقافتي حيثيت جهڙن سبب لاءِ، خاص تحفظ يا واهر لاءِ گهربل طور عمومي لحاظ کان تسليم ٿيل آهي، مت پيد طور نه ليکيا ويندا.

شق 6

هن معاهدي جي توثيق ڪندڙ هر ميمبر ILO جي آئين جي شقن/وهنوارن سان ٺهڪاءُ ۾ وڏن شهرن کان علاوه ايراضين تي لاڳو ڪرڻ جي ذميواري کڻندو.

شَق 7

رجسٽريشن واسطي هن معاهدي جي رسمي توثيق کان عالمي پورهيت آفيس جي ڊائريڪٽر جنرل کي آگاهه ڪيو ويندو.

شَق 8

- 1- هي معاهدو ILO جي انهن ميمبرن لاءِ ئي لازمي هوندو جن جي توثيق ڊائريڪٽر جنرل وٽ رجسٽر ٿيل هوندي.
- 2- هيءُ ڊائريڪٽر جنرل وٽ رجسٽر ٿيل ٻن ميمبرن جي توثيق واري تاريخ جي ٻارهن مهينن کانپوءِ عمل هيٺ ايندو/لاڳو ٿيندو.
- 3- انڪانپوءِ، معاهدو ڪنهن به ميمبر لاءِ توثيق جي رجسٽريشن واري تاريخ کان ٻارهن مهينا پوءِ کان لاڳو ٿيندو.

شَق 9

- 1- هن معاهدي جي توثيق ڪندڙ ڪوبه ميمبر معاهدي جي پهريون ڀيرو لاڳو ٿيڻ واري تاريخ کان ڏهه سال پوءِ ان تان دستبردار ٿي سگهي ٿو، جنهن لاءِ عالمي پورهيت آفيس جي ڊائريڪٽر جنرل سان رابطي/لکپڙهه وارو قدم کڻڻو پوندو. اهڙي دستبرداري انجي رجسٽريشن واري تاريخ جي هڪ سال اندر تائين عمل جوڳي نه ليکي ويندي.
- 2- هن معاهدي جي توثيق ڪندڙ هر ميمبر ۽ جيڪو مٿين فقري ۾ ڄاڻايل ڏهن سالن واري عرصي جي معياد پوري ٿيڻ کانپوءِ واري سال اندر، هن شق ۾ فراهم ڪيل لاتعلقيءَ واري حق جي استعمال نه ڪندڙ، ڏهن سالن واري هڪ وڌيڪ عرصي لاءِ ذميوار هوندو ۽ انڪانپوءِ هن شق ۾ فراهم ڪيل تحت ڏهن سالن واري هر مدي جي پڄاڻيءَ تي هن معاهدي کان دستبردار ٿي سگهي ٿو.

شَق 10

- 1- عالمي پورهيت آفيس جو ڊائريڪٽر جنرل ILO جي سمورن ميمبرن کي سمورين توثيقن ۽ دستبردارين/لاتعلقين جي رجسٽريشن بابت ڄاڻ ڪندو.
- 2- تنظيم جي ميمبرن کي ٻئي توثيق جي وٽس ٿيل رجسٽريشن جي ڄاڻ ڏيڻ مهل ڊائريڪٽر جنرل ميمبرن کي معاهدي جي لاڳو ٿيڻ واري تاريخ کان پڻ واقف ڪندو.

شوق 11

عالمي پورهيت تنظيم جو ڊائريڪٽر جنرل گڏيل قومن جي پٽرنامي جي شوق 102 سان ٺهڪاءُ ۾ رجسٽريشن لاءِ گڏيل قومن جي سيڪريٽري جنرل سان سمورين توثيقن جي مڪمل اندراجن ۽ لاتعلقي/ دستبرداريءَ جي عملن بابت رابطو ڪندو، جيڪي مٿين شقن جي وهنوارن سان ٺهڪاءُ ۾ وٽس رجسٽريشن لاءِ آيل هوندا.

شوق 12

عالمي پورهيت آفيس جي گورننگ ٻاڊي پنهنجي سر ليڪنڊر وقتن تي عمومي ڪانفرنس آڻو هن معاهدي جي عملي ڪمن ڪارين بابت رپورٽ پيش ڪندي ۽ مجموعي طور تي يا ڪنهن حصي پٽيءَ ۾ انجي نظرثانيءَ وارو سوال ڪانفرنس جي ايجنڊا تي آڻڻ جي ضرورت جو جائزو وٺندي.

شوق 13

1- ڪانفرنس طرفان هن معاهدي جي مڪمل طور تي يا ڪنهن حصي پٽيءَ جي نظرثانيءَ ڪرڻ جي صورت ۾، تاوقتیکه نئون معاهدو انجي آڻڻ نٿو چوي:

(a) ڪنهن ميمبر طرفان نئين نظرثاني ڪيل معاهدي جي توثيق پٽمرادو هن معاهدي جي فوري لاتعلقي/ دستبرداري ليکي ويندي.

مٿين شوق 9 جي وهنوارن هوندي به، نئون نظرثاني ڪيل معاهدو جيڪڏهن ۽ جڏهن به عمل پذير ٿيو.

(b) نئين نظرثاني ڪيل معاهدي جي عمل هيٺ اچڻ واري تاريخ کان، هيءُ معاهدو ميمبرن طرفان توثيق لاءِ ميسر نه هوندو.

2- هيءُ معاهدو بهر صورت انهن ميمبرن لاءِ پنهنجي اصل انداز ۽ مواد طور عمل پذير رهندو جن ان کي ته توثيق ڪئي آهي پر نظرثاني ڪيل معاهدو توثيق نه ڪيو هوندائون.

شوق 14

هن معاهدي جا انگريزي ۽ فرانسيسيءَ ۾ نسخا هڪجيترا ئي معتبر آهن.

هڪجيتري اجرت ڇا آهي؟

ILO معاهدو نمبر 100 هڪجهڙي قدر واري ڪم ڪار لاءِ مرد ۽ عورت ڪارڪنن لاءِ هڪجيتري اجرت وارو اصول ٿو سامهون آڻي. انهيءَ معاهدي استدلالي اهو آهي ته ڪم ڪار جي اجرت جو تعين اهو ڪندڙن جي فيس جي آڌار تي نه پر ڪيل ڪم ڪار جي قدر/مُلَهِه جي بنياد تي ڪيو وڃي.

هڪجيتري ڪم ڪار لاءِ مرد ۽ عورت ڪارڪنن جي هڪجيتري اجرت واري اصول لاءِ گهربل هوندو ته اجرت جا سمورا جزا جنس جي آڌار تي ڪنهن مت پيد ڪانسواءِ ادا ڪيا وڃن. اهو ڪوشش، هنر ۽ ذميواريءَ جهڙي معروضي پئماني ذريعي قائم ٿيندڙ طور قدر ۽ مندرجات جي حوالي سان مردن ۽ عورتن طرفان ڪيل ڪم ڪارين جي پيٽ جو واضح اشارو ٿو ڪري.

معاهدو نمبر 100 – هڪجيتري اجرت وارو معاهدو، 1951

لاڳو ٿيڻ جي تاريخ: 23 مئي 1953

پاڪستان طرفان توثيق ٿيل؟: ها

شوق 1

هن معاهدي جي مقصد واسطي --

(a) اجرت واري اصطلاح ۾ عام، بنيادي يا گهٽ ۾ گهٽ اجرت يا پگهار ۽ ڪي ٻيا معاوضا، جيڪي سڌي سنئين يا اٽسڌي ريت ادائينگيءَ جوڳا هجن، پوءِ پل روڪ جي صورت ۾ هجن يا جنس / اسم جي صورت ۾ شامل آهن جيڪي آجر طرفان ڪارڪن کي سندس ملازمت جي عيوض ادا ڪيا وڃن.

(b) مرد ۽ عورت ڪارڪنن لاءِ هڪجيتري اجرت وارو اصطلاح جنس جي آڌار تي مت پيد ڪانسواءِ هڪجهڙي قدر/مُلَهِه واري ڪم لاءِ هڪجيتري اجرت جي حوالي سان آهي.

شوق 2

1- هر ميمبر اجرت جي مُلَهِه/قدر جي تعين لاءِ عمل پذير طريقن جي مناسب ذريعن سان اهڙن طريقن ڪارن کي مستقل بنيادن تي همٿائيندو ته جيئن هڪجهڙي مُلَهِه/قدر واري ڪم ڪار لاءِ مرد ۽ عورت ڪارڪنن هڪجيتري اجرت واري اصول کي سمورن ڪارڪنن لاءِ لاڳو ڪرڻ جي خاطري ٿي سگهي.

2- اهو اصول هيٺين رسمن ذريعي لاڳو ٿي سگهي ٿو--
(a) قومي قانون يا قانونسازي

(b) اجرتن جي تعين لاءِ قانوني طور تي قائم يا تسليم ڪيل مشينري/وهنوار

(c) آجرن ۽ ڪارڪنن وچ ۾ اجتماعي ٺاهه، ۽

(d) انهن مختلف اسمن جو گائڙ

شق 3

1- هن معاهدي جي شقن/وهنوارن کي ڪارائتو بنائڻ ۾ مدد فراهم ڪندڙ اهڙي ڪنهن عمل سان گڏوگڏ ٿيندڙ ڪم ڪار جي بنياد تي ڪرت جي معروضي ملهه کي همٿائڻ وارا اپاءُ پڻ ورتا ويندا.

2- انهيءَ همٿائڻ واري عمل ۾ اختيار ٿيندڙ اڀانن بابت فيصلو اجرتن جي تعين لاءِ ذميوار ادارا يا جتي اجرتون/ ملهه اجتماعي ٺاهن ذريعي متعين ٿين ٿا، ڪندا.

3- ڪارڪنن وچ ۾ اجرتن/ملهه ۾ تفاوت، جيڪو جنس جي بنياد تي نه هوندو ۽ جنهن جو تعين ٿيندڙ ڪم جي حوالي سان مٿيون معروضي همٿائڻ وارو عمل ڪندو، کي هڪجيتري ملهه/قدر واري ڪم ڪار لاءِ مرد ۽ عورت ڪارڪنن لاءِ هڪجيتري اجرت واري اصول سان ٽڪراءُ ۾ ايندڙ نه ليکيو ويندو.

شق 4

هر ميمبر هن معاهدي جي شقن/وهنوارن کي اثرائتو بنائڻ واسطي واسطيدار آجرن ۽ ڪارڪنن جي تنظيمن سان مناسب ليڪجنڊر سهڪار ڪندو.

شق 5

هن معاهدي جي رسمي توثيق بابت عالمي پورهيت آفيس جي ڊائريڪٽر جنرل سان رجسٽريشن واسطي لهه وچڙ ۾ اچبو.

شق 6

1- هيءُ معاهدو ILO جي فقط انهن ميمبرن لاءِ پابنديءَ وارو هوندو جن جي توثيق ڊائريڪٽر جنرل وٽ رجسٽر ٿيل هوندي.

2- هيءُ ٻن ميمبرن جي توثيق جي ڊائريڪٽر جنرل وٽ رجسٽر ٿيڻ واري تاريخ جي ٻارهن مهينن کانپوءِ عمل هيٺ ايندو.

3- انڪائپوءِ، هيءُ معاهدو هر ميمبر لاءِ سندس توثيق رجسٽر ٿيڻ واري تاريخ جي ٻارهن مهينن کانپوءِ عمل هيٺ ايندو.

شق 7

1- ILO جي آئين جي شق 35 جي فقري 2 سان ٺهڪاءُ ۾ عالمي پورهيت آفيس جي ڊائريڪٽر جنرل سان لکپڙهه/رابطا هيءُ ڄاڻندا--

(a) ايراضيون جن ۾ واسطيدار ميمبر معاهدي جون شقون/وهنوار ڪنهن ڦيرگهير کانسواءِ لاڳو ڪندا؛

(b) ايراضيون جن ۾ ڪنهن ڦيرگهير سان معاهدي جون شقون/وهنوار لاڳو ٿيڻا هوندا، اهڙي ڪنهن ڦيرگهير جي تفصيلن سميت؛

(c) ايراضيون جن ۾ معاهدو لاڳو ٿيڻ جوڳو نه هوندو ۽ ان صورت ۾ ان جي لاڳو نه ٿيڻ جي بنيادن بابت ڄاڻ؛

(d) ايراضيون جن بابت وڌيڪ غور وڃڻ واسطي ڪو فيصلو معطل رکيو ويو هجي.

2- هن شق جي فقري 1 جي ذيلي فقرن (a) ۽ (b) ۾ ڪنيل ذميواري توثيق جو ائٽ حصو ليکي ويندي ۽ توثيق جي سگهه/اطلاق مائيل هوندي.

3- ڪوبه ميمبر هن شق جي فقري 1 جي ذيلي فقري (b)، (c) يا (d) جي ٽس ۾ پنهنجي اصل اعلان نامي ۾ ڪيل ڪنهن اعتراض/استثنا جي مڪمل يا حصي پٽي کي اڳتي هلي منسوخ ڪرڻ جو اعلان نامون داخل ڪري سگهي ٿو.

4- ڪوبه ميمبر شق 9 جي وهنوارن سان ٺهڪاءُ ۾ ڪنهن به وقت معاهدي جي دستبرداري/اختلاف بابت ڊائريڪٽر جنرل سان لهه وچڙ ۾ ايندي ڪنهن اڳوڻي اعلان نامي جي ضابطن/شرطن جي ٽس ۾ ڦيرگهير داخل ڪري سگهندو ۽ ان ٽس ۾ هر ايراضيءَ جي حوالي سان هاڻوڪي حيثيت ڄاڻائيندو.

شق 8

1- ILO جي آئين جي شق 35 جي فقري 4 يا 5 سان ٺهڪاءُ ۾ عالمي پورهيت آفيس جي ڊائريڪٽر جنرل سان ٿيندڙ لهه وچڙ ڄاڻائيندي ته آيا معاهدي جون شقون/وهنوار لاڳاپيل ايراضيءَ ۾ ڪنهن ڦيرگهير کانسواءِ لاڳو ٿيندا يا انهن ۾ ڪا ڦيرگهير ڪئي ويندي، معاهدي جي شقن/وهنوارن ۾ ڪنهن نوعيت جي ڦيرگهير جي صورت ۾ اهڙي ڦيرگهير جا تفصيل ڄاڻايا ويندا.

- 2- واسطيدار ميمبر يا عالمي اختياري اڳتي ڪنهن به وقت ڪنهن اڳوڻي اعلان نامي ۾ واضح ڪيل ڪنهن ڦيرگهير تي مڪمل طور تي يا ڪنهن حصي پٽيءَ ۾ نظر ثاني ڪري سگهندي.
- 3- واسطيدار ميمبر يا عالمي اختياري شق 9 جي وهنوارن سان ٺهڪاءُ ۾ هن معاهدي تي اعتراض وغيره بابت ڪنهن اڳوڻي اعلان نامي جي حوالي سان ڦيرگهير واري اعلان نامي بابت ڊائريڪٽر جنرل سان لهه وچڙ ۾ ايندي ۽ کيس واعدي جي اطلاق جي ڏس ۾ هاڻوڪي صورتحال کان آگاهه ڪيو ويندو.

شق 9

- 1- هن معاهدي جي توثيق ڪندڙ ڪوبه ميمبر معاهدي جي عمل هيٺ اچڻ واري تاريخ کان ڏهه سال پوءِ عالمي پورهيت آفيس جي ڊائريڪٽر جنرل سان رجسٽريشن واسطي لهه وچڙ ۾ اچي ان کان لاتعلقي/دستبرداري اختيار ڪري سگهي ٿو. اهڙي دستبرداري/لاتعلقي ان جي رجسٽر ٿيڻ واري تاريخ جي هڪ سال تائين ڪارآمد نه هوندي.
- 2- هر هڪ ميمبر جنهن هن معاهدي جي توثيق ڪئي هوندي ۽ جنهن پوئين فقري ۾ ذڪر ڪيل ڏهن سالن واري عرصي جي خاتمي کانپوءِ واري سال اندر هن شق ۾ فراهم ڪيل لاتعلقي/دستبرداريءَ وارو حق استعمال نه ڪيو هوندو، سو ڏهن سالن واري هڪ وڌيڪ عرصي لاءِ پابند هوندو ۽ انڪتابوءِ اهو سلسلو هر ڏهن سالن لاءِ جاري رهندو.

شق 10

- 1- عالمي پورهيت آفيس جو ڊائريڪٽر جنرل تنظيم جي ميمبرن طرفان سائس ڪيل سمورين توثيقن، اعلان نامن ۽ لاتعلقين جي رجسٽريشن کان ILO جي سمورن ميمبرن کي آگاهه ڪندو.
- 2- ٻئي توثيق جي سائس ڪيل رابطي جي رجسٽريشن مهل ڊائريڪٽر جنرل تنظيم جي ميمبرن جو ڌيان معاهدي جي عمل هيٺ اچڻ واري تاريخ ڏانهن پڻ ڇڪرائيندو.

شق 11

- عالمي پورهيت آفيس جو ڊائريڪٽر جنرل گڏيل قومن جي عهدنامي جي شق 102 سان ٺهڪاءُ ۾ رجسٽريشن لاءِ گڏيل قومن جي سيڪريٽري جنرل سان سمورين توثيقن، اعلان نامن ۽ لاتعلقيءَ جي عملن بابت جيڪي وٽس رجسٽر ٿيل هوندا، لهه وچڙ ۾ ايندو.

شق 12

عالمي پورهيت آفيس جي گورننگ باڊي جنهن وقت به ضروري ليکيندي جنرل ڪانفرنس آڻو هن معاهدي تي عملدرآمد تي رپورٽ پيش ڪندي ۽ ان جي مڪمل يا جزوي نظرثانيءَ جي ضرورت بابت سوال کي ڪانفرنس جي ايجنڊا تي آڻيندي.

شق 13

1- ڪانفرنس هن معاهدي ۾ مڪمل يا جزوي ڦيرگهير/نظرثاني ڪندي ڪو نئون معاهدو اختيار ڪندي، تنهن کانپوءِ نئين معاهدي جي انجي ايٽز آڪٽ تائين--

(a) ڪنهن ميمبر طرفان نئين نظرثاني ڪيل معاهدي جي توثيق تي هن معاهدي جي پاڻمرادو فوري لاتعلقي/دستبرداري ٿي ويندي، جڏهن به مٿي ڏنل شق 9 جي وهنوارن موجب نئون نظرثاني ڪيل معاهدو عمل هيٺ ايندو؛

(b) نئين نظرثاني ٿيل معاهدي جي عمل هيٺ اچڻ واري تاريخ کان هيءُ معاهدو ميمبرن طرفان توثيق لاءِ ميسر نه هوندو.

2- هيءُ معاهدو بهر صورت انهن ميمبرن لاءِ پنهنجي اصل انداز ۽ مندرجات ۾ پڌير هوندو جن ان جي توثيق ڪئي هوندي پر نظرثاني ڪيل معاهدي جي توثيق نه ڪئي هوندي.

شق 14

هن معاهدي جا انگريزيءَ ۽ فرانسيسيءَ ۾ نسخا هڪجهڙا معتبر/جوڳا آهن.

European
Commission

Disclaimer: This publication was produced with the financial support of the European Union. Its contents are the sole responsibility of the Human Rights Commission of Pakistan and do not necessarily reflect the views of the European Union